

NEVO TIIJA – UUSI AIKA – HANKKEEN SEURANTARAPORTTI AJALTA 1.5.-31.8.2017

IV-maksatuskausi

NEVO TIIJA – UUSI AIKA DIAKONIA-AMMATTIKORKEAKOULU OY

31. lokakuuta 2017

Kokooja projektipäällikkö Mertsu ”MEDI” Ärling

Sisällys

TIIVISTELMÄ.....	2
DIAKONIA-AMMATTIKORKEAKOULU OY / HALLINNOIJA	6
DIAKONIA-AMMATTIKORKEAKOULU OY / KUOPIO	8
DIAKONIA-AMMATTIKORKEAKOULU OY / OULU	8
HELSINGIN DIAKONISSALAITOS / VAMOS	10
HELSINGIN KAUPUNKI / NUORISOASIANKESKUS	14
SUOMEN ROMANIFOORUMI / SRF	18
TERVEYDEN- JA HYVINVOINNINLAITOS / THL.....	24
OULUN DIAKONISSALAITOS / KAROLA.....	28
VANTAAN KAUPUNKI / TYÖLLISYYSPALVELU	32
LIITE 1: KONSORTIOBANDEROLLI	33
LIITE 2: ROMANITYÖN KEHITTÄMINEN.....	34
LIITE 3: KOULUTUKSEN MAINOS	40
LIITE 4: VIDEOCLIPPI TAPAHTUMASTA	41

TIIVISTELMÄ

Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy jatkoi aikaisempien toimintojen kehittämistä kuten Uskalla! it's possible – tuumasta toimeen -työllistymispilottia. Kehittämistyö on edennyt hyvin ja luuranko rupeaa hyvin saamaan lihaa luidensa ympärille. Kohtia unelmia –motivointivideoista kuvattiin 7/12. Videoiden julkaiseminen tapahtuu myöhemmin.

Hallinnollisten töiden lisäksi viestintään ja näkyvyyteen on edelleen satsattu. Uusia someprofiileja sivustolla kävi 6687 profiilia. Juhannuksena hanketta esiteltiin valtakunnallisessa vapaiden kirkkokuntien yhteisellä kesäjuhllilla Keuruulla, jossa kävijöitä oli yli 30 000 henkeä. Projektipäällikkö osallistui myös romaneille suunnattuun juhlatilaisuuden suunnittelutyöryhmään sekä toimi juhlatilaisuuden johtajana. Tapahtumaan osallistuminen antoi hankkeelle suurta näkyvyyttä ja tunnettavuutta sekä romaniväestöön että pääväestöön päin. Esittelypisteellä käyneiden yleisin toteamus oli, että he eivät olleet hahmottaneet aikaisemmin, kuinka suuri ja vaikuttava kokonaisuus Nevo tiija sekä Tsetanes naal -hankkeet ovat yhdessä. Hahmottamisessa auttoi tilaisuutta varten tehty konsortiobanderolli. Eri ammattiryhmien asiantuntijoille sekä opiskelijoille pidettiin toiminnallisia koulutustilaisuuksia Etnisen potilaan/asiakkaan kohtaamisesta omassa työssä- Romanit ja terveystalvelut sekä Romanit ja viestintä -otsikoilla. Kuulijoita oli yhteensä 103 henkilöä.

Maksatuskaudella ohjausryhmä kokoontui kerran. Ohjausryhmän varapuheenjohtaja Richard Blomerus erosi ohjausryhmään aikaresurssipulan vuoksi. Osatoteuttajilla on teetätetty tulostavoitekohtainen arviointikysely. Kuopiossa kehittämis- ja yhteistyötoimintoja jatkettiin. 10 nuoren aikuisen työllisyysasiat saatettiin kaupungin työllistymispalveluiden piiriin, missä asetettiin jokaiselle nuorelle oma työnvalmentaja, ja tuloksena kaksi nuorta pääsi työkokeiluun maksatuskauden aikana. Oulussa työntekijä palasi jälleen Diakin alaisuuteen 50% työpanoksella. I-maksatuskauden toimintoja jatkettiin ja luotiin uusia verkostoja. Sisällön ja roolin omaksuminen oli THL:n osatoteutuksen jälkeen haastavaa. Tällainen monesta eri palasesta koostuva kokonaisuus, oli työntekijän näkökulmasta melkoisen haastava, koska asiakas ei erottele samaa työntekijää eri aikoina.

Työskentely **Helsingin Diakonissalaitoksen Vamos**-palveluissa jatkui edellisen kauden toiminnan jatkumona pienillä korjausliikkeillä. Vamoksessa tapahtunut henkilöstömuutoksia, kun Diakonissalaitoksella työvalmentajana aiemmin toiminut projektityöntekijä Viivi Lähde aloitti romanihankkeissa 1.5.2017 ja Sami Seppilä jäi vanhempainvapaalle 30.8.2017 ja hänen tilalleen rekrytoitiin Diakoniaopiston Valma-koulutuksista Jani Väisänen. Vamos-palveluiden alla toimivat romanihankkeet olivat maksatuskauden aikana vakiinnuttaneet paikkaansa romanityön kentällä sekä

luoduissa verkostoissa. Tieto hankkeesta oli saavuttanut hyvin asiakasryhmät ja verkostot. Asiakasyhteydenottoja oli tullut runsaasti suoraan asiakkailta, heidän perheiltään kuin myös ammatillisilta verkostoiltakin. Kauden aikana Vamos-osatoteutuksen rakenteet olivat vahvistuneet ja työskentelyssä oli vakiinnutettu viikko-ohjelma.

Helsingin kaupunki/Nuorisoasiankeskus aloitti hanketekstin mukaisen romaninuorisotyön kehittämisen tällä maksatuskaudella. Erilaisten keskustelujen ja kokemukseen perustuvan tiedon pohjalta työstettiin opetusviraston hankekoordinaattorin kanssa yhteistyössä suunnitelma uudenlaisesta romaninuorisotyön mallista. Mallille kartoitettiin erilaisia vaihtoehtoja Nevo Tiija -hankkeessa hankittujen kokemusten pohjalta, jotka muokattiin kaupungin rakenteisiin romaninuorten tarpeet paremmin huomioivaksi palvelumalliksi. Ongelmana Helsingin kaupungin toimintatavoissa oli ollut aikaisemmin se, että koulunkäyntiin ja nuorten palveluihin liittyvät toiminnot olivat usein koulu/talokohtaisia. Nuorisotoimen palveluita käyttävät romanilapset ovat taasen hajallaan kaupungin eri alueilla, mikä itsessään heikentää romaninuorille suunnattuja erityistoimenpiteitä sosiaalisen osallisuuden ja koulunkäynnin edistämistä, koska palvelut ovat sidottuja paikkaan tai alueeseen.

Suomen Romanifoorumi/SRF jatkoi moninaisten pienryhmien vetämistä erilaisille ryhmille, joissa käsiteltiin kokonaisvaltaisesti työllisyyspolkuja ja niihin vaikuttavia tekijöitä. Teemapäiviä toteutettiin viidellä eri paikkakunnalla. Niiden suosio on kasvanut entisestään ja niistä saatu palaute on ollut erityisen hyvää. Teemapäivillä käsiteltiin arvoja ja asenteista sekä oman elämän haltuun ottamisesta, tulevaisuuskeskusteluja sekä vanhemmuuteen ja ihmisenä kasvamiseen liittyviä aiheita. Päivissä käsiteltiin myös yhdistystoimintaa, lasten koulunkäynnin tukemisesta, ihmissuhteita ja hyvän elämän rakentamista. Järjestetyt tilaisuudet koettiin viranomaisten ja romaneiden yhteistyöskentelyä tukeviksi ja innostaviksi ja uusia mukaan houkutteleviksi. Nuorisoasiankeskuksen ja Opetusviraston kanssa jalkauduttiin Itäisen Helsingin Monikeskuksessa Puhoksella. Jalkautuminen teki mahdolliseksi romanien kohtaamisen, kuuntelemisen ja heidän elämäntilanteidensa kartoittamisen sekä ohjaukseen lähellä olevien palvelujen piiriin kuten Monikeskukseen, jossa on työllisyys-, koulutus-, asumis-, ja mielenterveys – sekä päihdeneuvontaa. Samojen tahojen kanssa aloitettiin suunnitteluprosessia koulutuksesta ”Nuoren romanin kohtaaminen viranomaistyössä pääkaupunkiseudulla”.

Kohti arvoistasi -kokemusasiantuntijakoulutuksen valmistelua jatkettiin yhteistyökumppaneiden kanssa. Koulutusvalinnat tehtiin maksatusjaksolla, vaikka varsinainen koulutus alkaakin vasta seuraavalla maksatusjaksolla. Mukaan valittiin 20 henkilöä, joista noin puolet ovat nuoria. THL:n toteuttamaa tutkimusta ei kyetty edistämään tai hyödyntämään. Tutkimus on nostattanut ristiriitaisia mielipiteitä

kentällä. Vahva tutkimukseen osallistumisen lobbaus saattaisi vaikuttaa kielteisesti muuhun toimintaamme ja sanomiseemme vastaanottamiseen. Kokonaisvaltaisesti terveyteen ja hyvinvointiin ja osallisuuteen liittyvistä asioista kuitenkin puhuttiin jokaisella teemapäivällä.

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos/THL keräsi edelleen tietopohjaa Suomen romaniväestön hyvinvoinnista, terveydestä ja työ- ja toimintakyvystä hankesuunnitelman mukaisesti. Osallistujia on ollut 31.8.2017 mennessä 78 henkilöä. Tutkimuksen alkuvaiheen kokemukset paljastivat sen, että tutkittavat välttelivät tutkimukseen osallistumista järjestetyissä tutkimuspisteissä. Tästä viisastuneena huhtikuussa aloitettiin jalkautuminen paikkoihin, jotka olivat romaneille ennestään tuttuja tai jonne romanit olivat tulleet jonkun muun asian takia. Maksatuskaudella osallistuttiin osatoteuttajien yhteistyössä tehtävään Kohti arvoistasi -kokemusasiantuntijakoulutuksen ja Itäkeskuksen jalkautuvan neuvontatyön suunnitteluun. Avasimme Roosin terveydenhoitajan vastaanottopisteen Itäkeskuksessa viikoittain palvelemaan alueen romaniväestöä, joiden keskuuteen Roosin hanketyöntekijä jalkautuu yhteistyössä muiden romanihankkeiden kanssa. Roosa edistyy aikataulussa, mutta tutkittavien rekrytoiminen ollut odotettua vaikeampaa. Haasteena romaniyhteisössä esiintyvä tutkimusvastaisuutta. Viestintätoimia ja protokollaa tehostamalla saatiin asennemuutosta tutkimusmyönteisemmäksi.

Vantaan kaupunki/työllisyyspalvelun työ varsinaisesti vasta alkoi. Hanke on ollut alkutekijöissä: alkuverkostoituminen ja yhteistyötoimintojen kartoittamista. Yksi yritysvierailu Fazerille toteutettiin työllistymisen näkökulmasta. Yhdessä projektipäällikön kanssa aloitettiin hankemuutossuunnitelma, jossa hyödynnettäisiin käyttämättömät palkkamäärärahat kolmannen työntekijän palkkaamiseksi Vantaan osatoteutukseen tulostavoitteiden saavuttamiseksi määrä ajassa. Odotetaan valvojan hyväksyntää muutosehdotukselle.

Oulun diakonissalaitos/Karola aloitti toimintansa toukokuussa. Hankkeeseen valittiin hanketyöntekijäksi Tanja Yrttiaho-Lindgren, joka aloitti työskentelyn hankkeessa 50 % työpanoksella toukokuussa. Kesäkuussa aloitti projektikoordinaattoriksi valittu Miia Länsitie, jonka työpanos oli maksatuskaudella 50 %, minkä jälkeen työpanos on 20 %. osatoteutukselle perustettiin internet-sivu ODL:n sivujen yhteyteen.

Tilastotietoja:

Kohderyhmän asiakastapaamiset

545

Kohderyhmän puhelin/some/e-mail kontaktit	2250
Yhteistyötahojen tapaaminen	194
Yhteistyötahojen sähköpostikontaktit	494
Yhteistyötahojen puhelin/ some kontaktit	178
Viranomaistapaamiset	84
Seminaarit/Koulutustilaisuudet	8
Viranomaisten sähköpostikontaktit	86
Opiskelemaan lähteneet	5
Työllistyneet	12
Saavutettu	244/625
joista naisia	119/403
Työllistyneiden kokonaismäärä hankkeen alusta	34
THL:n tutkimukseen osallistuneita	78/300/1000

Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy / Hallinnoija

Maksatuskauden aikana hallinnoija varmisti, että aloitetut tulostavoitetoiminnot olivat menneet eteenpäin prosesseissaan. Tähän liittyen projektipääällikkö tapasi erikseen jokaista osatoteuttajaa valmentaen ja sparraten heitä osatoteutuksiansa tavoitteiden saavuttamisessa kevään aikana. Erityiseksi haasteeksi oli noussut osatoteuttajien käsitys siitä, että oliko Nevo tiija osatoteuttajineen yksi iso hanke vaiko hanke, jonka sisällä on monta itsenäistä projektia. Yhden ison hankkeen hahmottamiseksi tuotimme graafisen banderollin ja kuvan, jota on ollut mahdollista käyttää eri tilaisuuksissa sekä kuvana erilaisissa julkaisuissa sekä teksteissä. Maksatuskauden aikana hankkeen ydintiimi sekä yhteistyöryhmä kokoontuivat kahdesti. Myös näissä kokouksissa ja tapaamisissa käytiin lävitse tätä konsortiota joka kerta. (LIITE 1: Konsortiobanderolli)

Maksatuskauden aikana työstettiin yhteistyössä Kuopion osatoteutuksen kanssa edelleen Uskalla! it's possible – tuumasta toimeen -työllistymispilottia. Kevään ja syksyn aikana mukana olivat olleet TE-hallinnon ja ELY:n sekä eri oppilaitosten edustajia sekä romaneja. Pilotin kehittämistä tapahtui jokaisessa ideointiriihessä ja sen kehittämistä jatketaan edelleen.

Hallinnollisten tehtävien lisäksi hankkeen kotisivuja päivitettiin ahkerasti (www.romanienosallisuus.diak.fi) sekä some-sivustoa ([FB: romanien osallisuus](#)), jossa aktiivisia kävijöitä kävi maksatuskauden aikana 6687 profiilia. Projektipääällikkö esitteli Nevo tiija -hanketta eri kirkkokuntien yhteisessä SUOMI100 – juhannuskonferenssissa Keuruulla, minkä kävijämäärä oli yli 30 000 henkilöä. Projektipääällikkö esitteli hanketta tapahtumassa omalla pisteellä ja juonsi romaneille suunnatun juhlatilaisuuden sekä osallistui romaneita koskevan tilaisuuden suunnittelutiimiin (Liite 4: Videoclippi tapahtumasta). Tapahtuma antoi hankkeelle suurta näkyvyyttä ja tunnettavuutta. Esittelypisteellä käyneiden henkilöiden yleisin toteamus oli, että he eivät olleet hahmottaneet aikaisemmin, kuinka suuri ja vaikuttava kokonaisuus Nevo tiija sekä Tsetanes naal -hankkeet ovat yhdessä. Hahmottamisessa auttoi tilaisuutta varten tehty konsortiobanderolli. Näiden lisäksi projektipääällikkö osallistui Elävä kirjasto -tapahtumaan Diakin kampuksella vieden romanitietoutta eteenpäin. Eri ammattiryhmien asiantuntijoille sekä opiskelijoille pidettiin toiminnallisia koulutustilaisuuksia Etnisen potilaan/asiakkaan kohtaamisesta

- Romanit ja terveystalvelut sekä Romanit ja viestintä – kahdeksalle eri ryhmälle, joissa kuulijoita on ollut yhteensä 103 henkilöä. Hankkeen kautta on tähän mennessä tuettu työllistymään kaikkiaan 29 henkilöä.

Maksatuskauden aikana kuvattiin 7/12 Uskalla! It's possible – Kohtia unelmia - motivointivideota. Videoclipeistä työstettiin heti erilaiset versiot eli spotit YouTubeen ja FB formaattiin sekä hankkeen kotisivuille sopivaksi. Videoiden julkaiseminen tapahtuu IV-maksatuskauden aikana.

Projektipääällikkö piti kesäloman ajalla 1.7.- 9.8.2017, josta osa oli saldovapaita.

Maksatuskauden aikana ohjausryhmä kokoontui kerran. Alku syksystä ohjausryhmän varapuheenjohtaja Richard Blomerus ilmoitti sähköpostitse sekä puhelimitse olevansa estynyt jatkossa olemaan ohjausryhmän varapuheenjohtaja palkkatöidensä aikaresurssipulan vuoksi mutta tukee kyllä muuten hankkeemme menestymistä ja on käytettävissä yksittäisten asioiden eteenpäin saattamiseen.

Osatoteuttajilla on teetätetty myös maksatuskaudelta tulostavoitekohtainen arviointikysely, jossa he ovat arvioineet tavoitteiden saavuttamista sanallisesti. Arviointi erillisenä liitteenä mukana.

Kohderyhmän asiakastapaamiset 17

Kohderyhmän puhelin/some/e-mail kontaktit 875

Yhteistyötahojen tapaaminen 72

Yhteistyötahojen sähköpostikontaktit 176

Yhteistyötahojen puhelin/ some kontaktit 39

Viranomaistapaamiset 59

Seminaarit/Koulutustilaisuudet 8

Viranomaisten sähköpostikontaktit 5

Opiskelemaan lähteneet 2

Työllistettävät 2

Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy / Kuopio

Maksatuskaudella Kuopiossa jatkettiin työskentelyä yksilöllisesti sellaisten nuorten ja aikuisten romani perheiden kanssa, jotka tarvitsivat apua työllistymis/koulutuspolulla sekä viranomaisten kanssa asioidessa. Rinnalla kulkien ja jokaisen omaa toimijuutta tukien. Jalkauduttiin virastoihin, opiskelupaikkoihin sekä eri työpaikkoihin.

Yhteistyöverkostojen kautta tehtiin vaikutustyötä yhdessä Kuopion kaupungin eri viranomaisten kanssa ja Kuopion eri tahojen kanssa kuten Te- toimiston, Kuopion kaupungin työllistymispalvelut, Sakky:n, sosiaalitoimisto, Niiralan kulma ja Kuopion kaupungin romanityöryhmä.

Osallistuttiin aktiivisesti Tuumasta toimeen kulutus- ja työllistymispolkumallin kehittämiseen yhteistyössä Savon ammatti- ja aikuisopiston, Itä-Suomen Aluehallintoviraston, Te-palveluiden ja Kuopion kaupungin työllistymispalveluiden kanssa

Maksatuskaudella vietiin 10 nuoren aikuisen työllisyysasiat saatettiin Kuopion kaupungin työllistymispalveluiden piiriin ja näiden tiimoilta käytiin erilaisia palavereita säännöllisesti 2kk välein etsien erilaisia työllistymistä tukevia ratkaisuja. Paikallisille romanihenkilöille maksatuskaudella vietiin tietoa eri työllistymispalveluista, mitä Kuopiossa on. Työllistymispalveluiden kautta saatiin jokaiselle nuorelle oma työnvalmentaja, joidenka avulla kaksi nuorta pääsi työkokeiluun maksatuskauden aikana.

Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy / Oulu

Maksatuskaudella Oulun työntekijä palasi jälleen Diakin alaisuuteen 50% työpanoksella. Uudenvanhan sisällön ja roolin omaksuminen oli THL:n osatoteutuksen työnsisällön jälkeen haastavaa. Tällainen monesta eri palasesta koostuva kokonaisuus, on työntekijän näkökulmasta melkoisen haastava, koska asiakas ei erottele samaa työntekijää eri aikoina olevan eri roolissa tai tehtävissä.

Sisällöllisesti erilaiset osatoteutukset tulisi fuusioitua yhdeksi kokonaisuudeksi, jolloin työntekijä tekisi kokoajan kokonaisuutta, eikä sen eri osia eri päivinä.

Maksatuskauden aikana yhteistyötä tehtiin Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen, Oulun Diakonissa laitoksen Liikuntaklinikan, Oulun Kaupungin, Suomen romani foorumin sekä Pohjois-Suomen Aluehallintoviraston kanssa. Yhteistyöllä ja toiminnalla saatiin, pienin askelin kylläkin, kurottua sitä kuilua kiinni, joka on romaniväestön ja yhteiskunnan väliä. Keväällä työntekijä osallistui Helsingissä pidettyihin tasa-arvo ja yhdenvertaisuus päiviin, jossa oli erinomainen mahdollisuus verkostoitua sekä saada tärkeää tietoa romaneita koskevien asioiden tiimoilta.

Asiakkaiden ohjaamista sekä puhelimitse että henkilökohtaisesti tehtiin maksatuskaudella joka päivä ja se koettiin yhteisössä rohkaisevan tukena. Myös alueellisten yhteistyökumppanit kokivat työn tärkeäksi ja käyttivätkin ahkerasti työntekijän asiantuntijuutta asiakkaidensa kanssa. Työntekijä pääsi mukaan paikalliseen romanityöryhmään jossa, nostettiin koulutus ja työllisyys asiat vahvemmin listalle. Paikalliselle romaniväestölle tiedotuksen haasteet tiedostettiin ja haasteeseen vastattiin perustamalla Oulun romaneille oma tiedotuskanava someen, jossa on tiedotettu koulutuksista, työllisyys asioista, kerhotoiminnoista, viranomaistiedotuksista. Maksatuskaudella järjestettiin Oulun kaupungin neuvolan ja kouluterveydenhoitajille koulutus/keskustelu tilaisuus romanin kohtaamisesta. Maksatuskaudella on myös suurella työpanoksella valmisteltu koulutus- ja työllisyysmessuja, jotka toteutuvat 2.11.2017.

Helsingin Diakonissalaitos / Vamos

Työskentely Helsingin Diakonissalaitoksen Vamos-palveluissa jatkui maksatuskaudella pääosin edellisen kauden toiminnan jatkumona, tosin matkalla oli tehty aiemmista kokemuksista johtuen pieniä korjausliikkeitä. Vamoksen päässä oli myös tapahtunut kauden aikana henkilöstömuutoksia, kun Diakonissalaitoksella työvalmentajana aiemmin toiminut projektityöntekijä Viivi Lähde aloitti romanihankkeissa 1.5.2017 ja Sami Seppilä jäi vanhempainvapaalle 30.8.2017 ja hänen tilalleen rekrytoitiin Diakoniaopiston Valma-koulutuksista Jani Väisänen.

Vamos-palveluiden alla toimivat romanihankkeet olivat maksatuskauden aikana vakiinnuttaneet paikkaansa romanityön kentällä jo aiempien kausien aikana luoduissa verkostoissa. Tieto hankkeesta oli saavuttanut hyvin asiakasryhmät ja verkostot, ja asiakasmäärät olivat kasvaneet sen verran suuriksi, ettei varsinaista lisämarkkinointityötä enää tarvinnut tehdä. Asiakasyhteydenottoja oli tullut runsaasti niin suoraan asiakkailta, heidän perheiltään kuin myös ammatillisilta verkostoiltakin.

Kauden aikana Vamos-osatoteutuksen rakenteet olivat vahvistuneet ja työskentelyssä oli vakiinnutettu viikko-ohjelma.

Hankesuunnitelman mukaiset toimenpiteet: Kehittämistoiminta eri osa-alueilla:

Asiakastyö siviilissä:

Asiakastyö Itä-Helsingissä jatkui kesäkaudella sekä kadulle jalkautumisena, että Kontulan D-asemalla kohtaamispaikalla tehtävään työhön Vamos Locosin merkeissä. Edelliskaudesta viisastuneena kesän aikana Vamos Locos-toiminnassa keskityttiin vahvemmin yksilötyöhön tai korkeintaan 2-3 asiakkaan yhtäaikaiseen ohjaamiseen levottomien massakohtaamisten sijaan. Ohjastapaamisissa täytettiin asiakkaiden kanssa koulutushakemuksia, tehtiin ansioluetteloita sekä keskusteltiin opintoihin ja työelämään tähtäävistä suunnitelmista sekä erityisesti tätä edeltävästä arjen hallinnan saavuttamisesta (liittyen esimerkiksi päihteiden käyttöön ja toimintaan ja palveluihin sitoutumiseen).

Kohtaamispaikan lisäksi kesän aikana tavattiin runsaasti asiakkaita Kontulan ostarin sekä Itäkeskuksen ympäristössä jalkautumispäivinä. Ulkoa yksittäisiä asiakkaita on

kutsuttu kohtaamispaikkaan tarkempaa työskentelyä varten ja ohjeistettu erilaisissa arjen asioissa.

Työssä asiakkaiden elämänhallinnan puutteet, erityisesti runsas päihteidenkäyttö ja rikollisuus, olivat tehneet näkyväksi hankkeen työllistämistavoitteiden etäisyyden tämänhetkisestä tilanteesta: työllistyminen oli valtaosalla asiakkaista vielä hyvin pitkän aikavälin tavoite, jota ennen oli pystyttävä lopettamaan päihteidenkäyttö ja rikosten teko, saatava rikosseuraamusprosessit kuntoon ja pystyttävä sitoutumaan säännölliseen päivittäiseen toimintaan (kuntoutukset, vertaistoiminta, työkokeilu, työpajatoiminta, valma-koulutus jne.) Asiakasmäärät Vamos Locos kohtaamispaikassa touko-elokuussa oli: 26 henkilöä.

Yhteistyö pääkaupunkiseudun vankiloiden kanssa

Kauden aikana vankilatyötä tehtiin säännöllisesti Helsingin ja Vantaan vankiloiden kanssa. Vantaalla työskentely oli pääsääntöisesti yksilötyötä, keskimäärin 3 asiakasta/krta. Kaikki asiakkaat olivat nuorten selliosastolta.

Helsingin vankilassa tavattiin yksilötapaamisissa vankeja lyhytaikaisosastolta sekä nuorten osastolta. Nuorten osastolla ryhmiä vedettiin maksatuskaudella neljä kertaa. Nuorten ryhmissä kokeiltiin aluksi teematyöskentelyä, jossa istuntoihin tuotaisiin valmiit aiheet ja ehkä hieman materiaalia, mutta valmiista teemoista päätettiin luopua ensimmäisen kerran jälkeen niiden toimimattomuuden vuoksi. Sen sijaan keskusteltavien aiheiden annettiin nousta ryhmän sen hetkisistä ajankohtaisista aiheista ja mielialoista. Työskentelyotteena oli kuitenkin aina tulevaisuustyöskentely. Ryhmissä oli sekä romaninuoria, että pääväestöä / muita kulttuureja edustavia vankeja, jonka nähtiin tukevan luonnollista integraatiota ja vertaistukena etnisestä taustasta riippumattomana.

Vankilatyössä asiakkaiden kanssa keskusteltiin työllistymisestä ja siihen johtavista prosesseista ja vaatimuksista (mm. päihteettömyys, elämänhallinta, sitoutuminen koulunkäyntiin ja tukimuodot). Ainakin yksi asiakas oli pitkäaikaisen työskentelyn kautta hakeutunut Sovintoon peruskoulua loppuun suorittamaan.

Vankilassa olevien asiakkaiden vanhemmuuden tukeminen / isyyden vahvistaminen oli yksi merkittävimmistä teemoista vankityössä. Omien lasten kasvatus ja hyvinvointi tulevat esiin vankien kanssa käydyissä keskusteluissa kuntoutumista motivoivina seikkoina. Yksi vankilatyön tavoitteista onkin ollut sanojen muuttaminen teoiksi.

Asiakkaille painotettiin heidän omaa vastuutaan asioiden hoidossa mm.

perhetapaamisten toteutumisen ja perheleireille pääsyn kannalta. Pidemmän aikavälin tavoitteena nähtiin myös ylisukupolvisen syrjäytymiskiirteen katkaisu ja seuraavien sukupolvien saaminen vahvemmin mukaan koulunkäyntiin ja työelämään vanhempien elämänhallinnan vahvistuessa.

Vankila työskentely-ympäristönä osoittautui monien asiakkaiden kohdalla hyväksi siinä, että asiakkaat pääosin olivat sovitusti paikalla ja tavoitteellisen työskentelyn edellyttämässä kunnossa. Toisaalta vankeusaikana moni suunnitelma näyttäytyy asiakkaalle hyvänä ja toteuttamiskelpoiselta, kunnes siviiliin päästyä törmätään moniin väliin tuleviin tekijöihin ja motivaatio toteuttaa suunnitelmia laantuu.

Vapautumishetken ensimmäisten päivien / viikkojen työskentelyn kehittäminen tulee olemaan yksi asia, jota tulevalla jaksolla pureskellaan lisää.

Vankilatyöskentelypäivissä tavattujen asiakkaiden määrä 71

Työkokeilija hankkeeseen:

Yhden asiakasnuoren toive päästä työkokeiluun Vamos-romanihankkeisiin konkretisoitui elokuun aikana ja nuori pääsee varsinaisesti aloittaa työkokeilunsa 2.10.2017.

Asiakaskohtaamiset yhteensä ajalla 1.5.-30.8.2017:

Asiakaskohtaamiset: 130 kpl

Asiakaspuhelut: 300 kpl

Sosiaalinen media + messenger: 30 kpl

Helsingin kaupunki / Nuorisoasiankeskus

Romaninuorten parissa tehtävä jalkautuva työ

yhteistyössä THL:n, Romanifoorumin ja opetusviraston kanssa pystytettiin pop-up päivystyspäivä Monikeskukseen romaninuorten tavoittamiseksi. Pop-up neuvontapiste aloitti toimintansa heti elokuun alusta, jolloin osa hanketyöntekijöistä päivysti Monikeskuksessa ja osa jalkautui Itäkeskuksen alueelle ohjaten hengailevia romaninuria palvelujen piiriin. Tähän yhteyteen tehtiin yhteistyötä myös Helsingin Ohjaamon kanssa ja valmisteltiin romaninuurille suunnattua palvelukarttaa. Pop-up neuvontapisteen suunnittelu tapahtui ennen heinäkuun alkua viranomaistahojen ja hanketoteuttajien kesken. Työmuoto koettiin tärkeänä sillä Itä-Helsingin alueelta oli heikosti tavoitettu alueen nuoria hankkeen toimintojen piiriin.

Moottorihallitoiminta ja Hapen videopaja

Opetusvirasto rekrytoi Nuorisoasiainkeskuksen Pitäjänmäen nuorisotiloissa toimivaan autopajaan romanitaustaisen työntekijän. Tämä oli jatkoa ensimmäiselle yritykselle tammikuulta saada romanipoikia mukaan valma-koulutukseen ja sitä kautta autonkorjaajan ammattiin. Toimintaa kehitettiin erityisesti opetusviraston puolelta joustavammaksi kuin varsinainen valma-koulutus. Tähän liittyen otet tiin yhteyttä Nuorisoasiainkeskuksen mediapajaan. Toimintakeskus Hapessa toimiva mediapaja rakentaa yhdessä nuorten kanssa erilaisia videoiden kuvaus- ja editointityöpajoja ja autokorjaamotoiminnasta oli tarkoitus tehdä nuorten toimesta mainosvideo. Tämä autopajakuvio kuitenkin peruuntui, mutta nyt elokuussa Monitoimikeskus Hapen ja THL Roosa -hankkeen kanssa tehtiin yhteistyötä mainosvideon tekemiseksi. Osatoteuttaja toimi yhteyshenkilönä Hapen, romaninuorten neuvoston ja THL:n välillä.

Ehdotus toimintatapojen ja – mallien muutoksesta Helsingin kaupungin romanityössä

Touko-kesäkuussa teimme ehdotuksen romanityön kehittämistä Helsingin kaupungin toiminoissa. Tämä toimintaehdotus pohjautui romanien parissa tehdylle kenttätutkimukselle Nevo Tiija -hankkeen puitteissa. Yhdessä opetusviraston

hankekoordinaattorin kanssa neuvottelimme kuntarakenteissa mahdollisuuksista muokata ja rakentaa uudelleen romaninuorisotyön mallia. Uudelle mallille kartoitettiin erilaisia vaihtoehtoja, miten Nevo Tiija -hankkeessa hankittujen kokemusten pohjalta voitaisiin muokata kaupungin rakenteisiin romaninuurten tarpeet paremmin huomioiva palvelu.

Ongelmana Helsingin kaupungin toimintatavoissa oli ollut aikaisemmin se, että koulunkäyntiin ja nuorten palveluihin liittyvät toiminnot olivat usein koulu/talokohtaisia. Nuorisotoimen palveluita käyttävät romanilapset ovat taasen hajallaan kaupungin eri alueilla, mikä itsessään heikentää romaninuurille suunnattuja erityistoimenpiteitä sosiaalisen osallisuuden ja koulunkäynnin edistämistä, koska palvelut ovat sidottuja paikkaan tai alueeseen. Tämän raportin liitteenä onkin toimintaehdotus erikseen, josta löytyy yksityiskohtaisempi selvitys muutostarpeesta. (Liite 2: Romanityön kehittäminen). Tästä asiasta keskustelut jatkuvat syksyn aikana ja jo projektin aikana pyritään pilotoimaan uutta romanityön mallia rakenteisiin.

Romani Club Kipinä Itäkeskus

Kentältä tulevan kokemusasiantuntijan kanssa yhteistyössä perustettiin Romani Clubi Itä-Helsinkiin. Tarve nousi suoraan kohderyhmän tarpeista, jotka ilmaistiin laajalla rintamalla. Toiminnalla nähtiin olevan suuri vaikutus Itä-Helsingin alueelle.

Viranomaiskoulutus ja nuorille perheille suunnattu teemapäivä

Kesäkuussa, juuri ennen juhannusta järjestettiin yhdessä Romanifoorumin ja opetusviraston kanssa huoltajatoiminnassa kevään aikana mukana olleille perheille tarkoitettu Yhdessä eteenpäin -teemapäivä Kesärinteen leirikeskuksessa. Päivään osallistui yhteensä reilut 30 henkilöä. Käsittelimme teemapäivässä vanhemmuuteen liittyviä asioita ja lasten tukemista koulunkäynnissä. Keskusteluissa ryhmän kanssa nousi kentän huoli siitä, että romaniprojektit eivät tavoita niitä lapsiperheitä tai yksittäisiä romaneja, jotka erityisesti olisivat erilaisten tukitoimien tarpeessa. Keskustelussa myös puhuttiin siitä, että koska teemapäivän pitopaikka oli ajomatkan päässä Helsingistä, ei kaikilla ollut (bensa)rahaa saapua ja osallistua tapahtumaan. Ajatus romaniprojektista, tai romaneista, yhtenä kategoriana on harhaanjohtava.

Tulevana syksynä järjestetään kaksi erillistä koulutusta pääkaupunkiseudun viranomaisille, jotka työssään kohtaavat romaninuoria. Tämän koulutuksen suunnittelu aloitettiin yhteistyössä Romanifoorumin ja opetusviraston kanssa jo touko-kesäkuun aikana. (Liite3: Koulutuksen mainos).

Asiakaskohtaamisia: 30

Asiakaspuheluja:

Hanke-esittelyillä tavoitettu ammattilaisia:

Työllistettyjä:

Suomen Romanifoorumi / SRF

Maksatuskaudella osallistujien kanssa käytiin puhelinkeskusteluja ja useita tavattiin kentällä eri tilanteissa, toimistossa sekä teemapäivillä. Kysiimme kuulumisia, jaoimme tietoa koulutus- ja työasioista ja kehotimme seuraamaan Romanifoorumin netti- ja facebook-sivuja sekä ottamaan rohkeasti yhteyttä työntekijöihin. Erityisesti asiakkaita ohjattiin olemassa olevien palveluiden piiriin, kuten ohjaamoihin. Koska jotkut nuoremmat asiakkaamme kokivat arkuutta mennä alueensa Ohjaamoon juttelemaan tilanteestaan henkilökunnalla, niin olimme jo edeltä käyneet eri Ohjaamoissa kertomassa hankkeesta ja romanien tilanteesta. Tieto vierailuistamme oli usein rohkaissut työntekijöitä romaninuorten kohtaamisessa ja madaltanut asiakkaidemme kynnystä hakeutua Ohjaamojen palvelujen piiriin.

Otavan Opiston nettiperuskoulusta tiedotimme romanihenkilöitä ympäri Suomea ja haastoimme osallistumaan sekä sitä kautta oman koulutus- ja työpolun rakentamiseen. Maksatusjaksolla osallistujistamme 3 lähti opiskelemaan.

Maksatuskaudella lähetettiin kykyviisari-kyselyn kaikille niille nevo tiija –hankkeeseen osallistunille (20kpl), jotka eivät olleet sitä vielä täyttäneet. Osa lähetetyistä palautui takaisin ja osa, muistutuksista huolimatta, ei ole palautunut takaisin. Muutamien vastanneiden kanssa kysely herätti hyvää keskustelua ja saatu yhteenvetopalaute kiinnosti täyttäjiä. Yleisin palaute kyselystä oli, että se laittoi ajattelemaan omaa hyvinvointia. Epäselväksi jäi kuitenkin se, että johtiko toteamus käytännön toimenpiteisiin.

THL:n toteuttamaa tutkimusta emme ole kyenneet edistämään tai hyödyntämään. Tutkimus on nostattanut ristiriitaisia mielipiteitä kentällä. Vahva tutkimukseen osallistumisen lobbaus saattaisi vaikuttaa kielteisesti muuhun toimintaamme ja sanomiseemme vastaanottamiseen, siksi edistämisen suhteen on pidetty matalaa profiilia. Kokonaisvaltaisesti terveyteen ja hyvinvointiin liittyvistä asioista on kuitenkin puhuttu teemapäivillä.

Toimintamme kautta vastasimme romanien hyvinvoinnin ja työelämäosallisuuden parantamiseen sekä yleisen osallisuuden ja tasa-arvon vahvistamiseen.

Maksatusjaksolla pidettiin viisi teemapäivätapahtumaa ympäri Suomea, joihin osallistujia oli yhteensä 174.

- Perheteemapäivä 5-7.5 yhteistyössä Elämä ja Valo ry:n kanssa. Osallistujia 23
- Perheteemapäivä Pori 12-14.5 yhteistyökumppanina Porin evankelisluterilainen seurakuntayhtymä. Osallistujia 58 + lapset.
- Nuorisoasiankeskuksen ja Opintoviraston kanssa järjestimme huoltajaryhmälle suunnatun perheteemapäivän Tuusulassa 17.6. Osallistujia oli toimijat mukaan luettuna 25 + lapset.
- Lahti 3-5.7. Osallistujia 38. Lahden tapahtuma oli osa Lahden toimijoiden toteuttamaa leiripäivää, jolloin kustannuksia Romanifoorumille ei tullut.
- Savonlinna 19.8. Siellä osallistujia 27.

Teemapäivillä keskusteltiin arvoista ja asenteista sekä oman elämän haltuun ottamisesta. Osallistujien kanssa käytiin myös tulevaisuuskeskusteluja sekä vanhemmuuteen ja ihmisenä kasvamiseen liittyviä aiheita. Päivissä käsiteltiin myös yhdistystoimintaa, lasten koulunkäynnin tukemisesta, ihmissuhteita ja hyvän elämän rakentamista. Järjestetyt tilaisuudet koettiin viranomaisten ja romaneiden yhteistyöskentelyä tukeviksi ja innostaviksi ja uusia mukaan houkutteleviksi. Teemapäivät madalsivat kynnystä osallistua yhteisiin tapahtumiin sekä yhdistivät paikkakunnan eri pääväestön toimijoita sekä romaneita toimimaan yhteistyössä. Teemapäivät vahvistivat romaniväestön osallisuutta niin työllisyyden, koulutuksen kuin yhteiskunnallisen vaikuttavuuden näkökulmastakin. Koska päivien suunnittelussa ja toteutuksessa olivat mukana aina paikkakunnan aktiivitoimijat tai alueen yhdistys, oli toiminta osallisuutta ja aktiivisuutta tukeva moniulotteisesti. Jatkoteemapäivien tavoitteena onkin vahvistaa toimijuutta alueellisesti pidemmällä tähtäimellä ja vahvistaa romanijärjestöjen verkostoitumista sekä kehittää kolmannen sektorin ja viranomaisten sekä romanitoimijoiden välistä vuoropuhelua. Hyvin keskeinen asia teemapäivillä, joka haluttiin osallistujille välittää, oli henkilökohtaisen elämänhallinnan löytäminen; voit omilla teoillasi ja valinnoillasi vaikuttaa omaan elämääsi.

Teemapäivillä oli hyväksi käytännöksi todettu jakaa miehet ja naiset omiin ryhmiinsä. Nämä ryhmät toimivat työpajoina, joissa teemapäivän aiheisällöt muutettiin arkipäivän todellisiksi caseiksi, joita sitten käsiteltiin ryhmissä. Perheteemapäivillä pariskunnat, yhdessä toisten pariskuntien kanssa, toimivat tällä samalla periaatteella työpajoina.

Teemapäivät ovat antaneet hyvän mahdollisuuden kohdata romaneita heidän omalla kentällään. Tämä kotikenttäetu loi tilaa ja turvallisuutta puhua asioista niiden oikeilla nimillä ja rakentavasti. Kaikkea hankkeeseen liittyvää tiedottamista toteutettiin teemapäivien aikana.

Osallisuuden ja aktiivisuuden vahvistamiseksi eri paikkakunnilla kannustettiin paikallisia romaneita perustamaan yhdistys tai osallistumaan jo olemassa oleviin yhdistystoimintoihin. Kannustamisessa suositeltiin verkostoitumaan alueen muiden toimijoiden ja viranomaisten kanssa sekä mahdollisesti pyytämään hallitustyöskentelyyn eri alojen asiantuntijoita pääväestöön kuuluvista. Lisäksi yhdistysten aktiivitoimijoita kannustettiin kouluttautumaan erityisesti järjestötoimintaan liittyen ja siten vahvistamaan oman yhdistyksen toimintaa mutta samalla madaltamaan kynnystä muidenkin alojen opiskeluun. Tunne siitä, että voi opiskella ja oppia uutta koko elämän ajan, toimii tehokkaana kannustimena lisäopinnoille sekä vaikuttaa omien lasten ja läheisten koulumyönteisyyden vahvistajana. Yhdistystoimintaan tukemisella vahvistettiin romanijärjestöjen toiminnan kehittämistä, yhteistyön lisäämistä kolmannen sektorin ja romanijärjestöjen välille sekä yhteiskunnallisen vaikuttavuuden vahvistamista.

Maksatusjaksolla jatkettiin Kohti arvoistasi -kokemusasiantuntijakoulutuksen valmistelua yhdessä Kokoa ry:n ja Järvenpään Seurakuntaopiston kanssa. Nevo tiija -hankkeen osalta koulutuksessa keskityttiin erityisesti päihde- ja mielenterveyspuolen näkökulmasta kokemusasiantuntijuuden vahvistamiseen heidän kohdallaan, jotka kokevat haluavansa tehdä oman elämäntilanteensa näkyväksi, muita vahvistavaksi ”tarinaksi”. Koulutusvalinnat tehtiin maksatusjaksolla, vaikka varsinainen koulutus alkaakin vasta seuraavalla maksatusjaksolla (22.9.2017 - 28.2.2018). Mukaan valittiin 20 henkilöä, joista noin puolet ovat nuoria. Kokemusasiantuntija koulutuksella vastataan vertaistuen mallien ja muotojen vahvistaminen, työllisyyden vahvistamiseen, palvelutoimijoiden osaamisen lisäämiseen ja palveluiden saavutettavuuden vahvistamiseen. Vertaistukitoiminnan ja kokemusasiantuntijuuden

vahvistaminen ja käyttöönotto niin vertaistoiminnan kuin työllisyyden vahvistamisen näkökulmasta.

Nuorisoasiankeskuksen ja Opetusviraston kanssa jalkauduttiin Itäisen Helsingin Monikeskuksessa Puhoksella. Jalkautuminen teki mahdolliseksi romanien kohtaamisen, kuuntelemisen ja heidän elämäntilanteidensa kartoittamisen sekä ohjaukseen lähellä olevien palvelujen piiriin kuten Monikeskukseen, jossa on työllisyys-, koulutus-, asumis-, ja mielenterveys – sekä päihdeneuvontaa. Jalkautumisen kautta kartoitettiin romaniasiakkaiden tarpeita yhdessä paikallisten vapaaehtois- ynnä muiden toimijoiden kanssa. Tavoitteena oli aloittaa vertaistukitoiminta, johon tulee tekijöitä kokemusasiantuntijakoulutuksesta sekä tarjota romani-infopaketti Itä-Keskuksen paikallisille toimijoille, joka tähtää paikallisten, romaneihin liittyvien palvelujen kehittämiseen, joka voi auttaa myös muiden etnisten ryhmien kanssa työskentelyyn. Toiminnalla vastattiin suoraan romaniväestön yhdenvertaisuuden ja osallisuuden vahvistamiseen sekä palvelutoimijoiden osaamisen lisäämiseen.

Elokuussa aloitettiin suunnitteluprosessi Nuorisoasiainkeskuksen ja Opetusviraston kanssa romaniaiheisesta koulutuksesta ”Nuoren romanin kohtaaminen viranomaistyössä pääkaupunkiseudulla”. Koulutuksessa perehdytään romanilasten ja -nuorten kohtaamiseen

Suomen Romaniyhdistyksen kutsumana osallistuimme heidän tiloissaan 15.6.2017 Itävaltalaisen ryhmän vierailuun. Suomen romanien lisäksi paikalla oli 20 henkilöä Itävallasta. Tämä ulkomaalaisryhmä oli tehnyt noin 15 vuotta vapaaehtoistyötä romanien hyväksi Itävallassa ja sen naapurimaissa. Kerroimme heille romaniprojekteista Suomessa, romanien koulutus-, työllisyys- ja asumistilanteesta tällä hetkellä, historiasta, kulttuurista ja tulevaisuudesta. Ryhmä kyseli paljon muitakin romaneihin liittyviä asioita mm. suhdettamme pääväestöön ja yhteiskuntaan. Keskustelu oli avointa ja vuorovaikutuksellista. Kaksi vierailijoista ehdotti, että voisimme suunnitella yhteisen, kansainvälisen romaniprojektin. Tilaisuuden lopuksi jaoimme sähköpostiosoitteita. Tilaisuudessa saatiin ajankohtaista tietoa romanien tilanteesta niin Suomessa kuin Euroopassakin. Se toimi hyvänä esimerkkinä paikalla oleville Suomen romaninuorille ulkomailla ja Suomessa tehtävästä romanityöstä ja tarjosi tilaisuuden kansainvälisen yhteistyöverkoston laajentamiseen.

Yhteistyössä Risen (Rikosseuraamusvirasto ja Vankeusaika mahdollisuutena – hankkeen) kanssa jatkettiin romanivangeille tarkoitettua keskusteluryhmää. Kokoonnuimme joka torstai (syyskuusta lähtien tiistaisin) romanivankien kanssa. Ryhmässä tuli esille myös, että olisi hyvä joskus tehdä jotain toiminnallista, vaikkapa käydä keilaamassa yhdessä. Tätä emme vielä ole päässeet toteuttamaan. Osanottajia oli 1 – 10 henkilöä / kerta. Joskus mukana oli myös ulkopuolisia, jotka olivat joko tuttuja tai vankien puolisoita. Ulkopuolisia oli ollut tämän jakson aikana 5 henkilöä, näistä kaksi naista.

Aiheet ryhmässä olivat liittyneet asenteisiin, arvoihin, kouluttautumiseen, työllistymiseen, ja siihen mitä teen vankeusajan jälkeen. 3 ryhmäläistä aloitti ammatillisen koulutuksen. Näistä yksi henkilö toimii teatterissa säännöllisesti ja jos mahdollista aloittaa syksyllä oppisopimuskoulutus tai palkkatukityö Romanifoorumissa.

PALAUTE JA ARVIOINTI

Olemme saaneet niin kirjallista kuin suullista palautetta hankkeeseen liittyen. Osallistujiin kohdistuneet ja heidän yhteydenottonsa hanketyöntekijöiden kanssa, kasvatusten sekä puhelimen ja somen kautta koettiin osallistujien ja meidän puolelta pääosin myönteisinä. Toteuttajatiiminä arvioimme omaa toimintaamme säännöllisesti. Yhteisten viikkopalavereiden ja itsearviointin avulla olemme voineet tarkistaa mikä toimii hyvin ja missä on vielä kehittämisen varaa. Palautetta toiminnoistamme olemme saaneet myös Facebook-kirjoituksina, valokuvina ja videoklippeinä. Yksittäiset henkilöt, romanit, antoivat suullisesti ja henkilökohtaisesti hyvää palautetta erilaisista toiminnoistamme. Varsinkin teemapäivistä saimme hyvää palautetta. Se on rohkaissut ja osoittanut, että hankkeen toiminta on osunut oikeaan osoitteeseen. Työntekijätiiminä pyrimme säännöllisesti kuuntelemaan kenttää ja arvioimaan omaa ja toistemme tekemistä, jotta voimme riittävän ajoissa tarttua ja vaikuttaa projektin etenemiseen sen suunnitelman mukaisesti. Haluamme vastaanottaa palautetta myös muiden toimijoiden kautta ja pyrimme avoimeen vuoropuheluun kaikkien yhteistyökumppaneiden kanssa.

Kohderyhmän puhelin/sähköpostikontaktit 235

Yhteistyötahojen sähköpostikontaktit 19

Viranomaistapaamiset 11

Viranomaisten sähköpostikontaktit 23

Osallistumislomakkeen täyttäneitä: 29

Osallistujien tapaaminen ja ohjaus: henkilökohtaisia asiakasohjauksia tai -tapaamisia 35

Facebook –kaverit yhteensä hanketoimijoilla 1151

Facebook –sivujen seuraajien määrä / Romanifoorumin fb-sivu 724, sivulla on ollut 8 julkaisua ja julkaisut ovat tavoittaneet 2.663 henkilöä.

Työntekijöiden fb-julkaisuja ollut yhteensä 57

Romanifoorumin nettisivuilla 10446 http-kyselyä

Teemapäivien osallistujia 174

Romanifoorumilla ollut maksatuskaudella työllistettyjä 2 henkilöä, jotka myös opiskelevat oppisopimuksella sekä lisäksi työkokeilussa 1 henkilö.

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos / THL

Tietopohjan kerääminen Suomen romaniväestön hyvinvoinnista, terveydestä ja työ- ja toimintakyvystä on THL:n Roosa-osahankkeen päätavoite. Sitä edistettiin maksatuskaudella toteuttamalla haastatteluja ja terveystarkastuksia hankesuunnitelman mukaisesti. Tosin tutkimuksen alkuvaiheen kokemukset paljastivat sen, että tutkittavat välttelivät tutkimukseen osallistumista järjestetyissä tutkimuspisteissä. Ajanvarauksen tehneistäkin merkittävä osuus ei saapunut sovittuna aikana tutkimukseen. Tästä viisastuneena huhtikuussa aloitettiin jalkautuminen paikkoihin, jotka olivat romaneille ennestään tuttuja tai jonne romanit olivat tulleet jonkun muun asian takia. Tätä samaa strategiaa jatkettiin tällä maksatuskaudella.

Tutkimukseen suhtautuminen oli samanlainen sekä Oulun Diakonissalaitoksen liikuntaklinikalla että Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen Helsingin toimipisteessä. Vastauksena kentältä tulleeisiin toiveisiin järjestimme Romanian hyvinvointipäivät Riihimäellä x 2 sekä yksittäisiä tutkimuskäyntejä Tilkanmäellä THL:n toimipisteessä sekä tutkittavien kotona tutkittavien toivomuksesta. Jalkauduimme tutkimusryhmän kanssa myös Suomen Romaniyhdistyksen toimitiloihin Helsinkiin. Toukokuussa järjestettiin tutkimuspäivä Kurikan nuorisotalolla, kesäkuussa rakennettiin tutkimuspiste Punkaharjulle Opetusministeriön romanikielen kesäkoulun yhteyteen ja toistamiseen heinäkuussa Savonlinnan seudun romanilähetyksen kesäkouluun. Tutkimukseen osallistumisen myötä Romanian tietoisuus hyvinvoinnista ja palvelutoimijoiden (THL) tietämys romanikulttuurista lisääntyi ja vuoropuhelua edistettiin. Toimenpiteiden toteutuminen palvelee Nevo Tiijan yhteistavoitetta, jonka tavoitteena on romaniväestön hyvinvoinnin ja työ- ja toimintakyvyn lisääminen.

Keväällä pidettiin palaveri Nevo Tiija-konsortion projektipäällikön kanssa, jossa pohdittiin osahankkeen suuntaan. Huolenaiheena olivat silloin alhaiset osallistujamäärät. Todettiin, että tutkimussuunnitelmassa hahmoteltu 1000 osallistujan tavoite oli ylipainotettu, ja Roosa-hankkeen tilastollisen volyymin saavuttamiseksi riittää noin 300 osallistujan perusjoukko. Todettiin, ettei tätä varten tarvitse tehdä muutoshakemusta vaan jatketaan hanketyötä tehostetulla rekrytoinnilla. THL haki HUS:n tutkimuseettiseltä toimikunnalta lupaa jakaa tutkittaville palkkioksi osallistumisesta elokuvalippuja. Romanitaustaisten

aluekoordinaattorien mukaan kannustimet toimivat hyvin väestöryhmällä, jolla ei itse olisi varaa tai tulisi käyttäneeksi kulttuuripalveluja. Tarjoamalla elokuvalippuja tutkimukseen osallistujille kiitokseksi haluttiin osallistaa romaniväestöä myös kulttuuripalvelujen käyttämiseen. Kulttuuripalvelujen käyttäminen tutkitusti lisää ihmisten hyvinvointia, minkä johdosta HUS:n tutkimuseettinen toimikunta suhtautui myönteisesti elokuvalippujen tarjoamiseen. Lippujen tarjoaminen tehosti osallistumishalukkuutta.

Nevo tiijan yhteistä tavoitetta tulosten yhteiskehittelystä ja jalkautumisesta toteutettiin osallistumalla Sosiaali- ja terveysministeriön Romaniasiaain neuvottelukunnan Sanoista tekoihin-hankkeen romaninaisten ja miesten sekä tasa-arvotoimijoiden kuulemistilaisuuteen. Osallistuminen Sanoista tekoihin-hankkeen työryhmään sekä kuulemiseen osallistuminen edistävät myös Roosa-osahankkeen tavoitetta, jonka mukaan romanien hyvinvointia koskevaa tietoa hyödynnetään yhdenvertaisuuden ja osallisuuden edistämiseksi ja asiakaslähtöisten ja tarpeenmukaisten palvelujen suunnittelussa ja arvioinnissa yhteistyössä muiden osahankkeiden kanssa.

Tavoitetta edistettiin yhteistyössä ODL:n Karola- osahankkeen kanssa. Pidettyjä toimenpidekehittelyjä oli kaksi kertaa, joissa työstetty datan käyttöä ja hyödyntämistä, tutkimusyhteistyötä sekä artikkelien kirjoittamista ja intervention toimenpiteitä. THL/Roosan ja ODL/Karolan välillä on pidetty 2 palaveria maksatuskauden aikana. Toimenpiteellä toteutetaan tavoitetta, jossa osallistavan ja kulttuurisensitiivisen väestötutkimuksen menetelmiä kehitetään. Näin palvellaan myös Nevo Tiijan yhteistä tavoitetta, jossa kertynyttä tutkimustietoa hyödynnetään kehityksessä. THL/Roosassa on pidetty viikoittain hankepalavereja, joihin on osallistunut hankkeen osa-aikaiset projektitutkijat, koordinaattori sekä kokoaikainen kenttähenkilöstö, joista aluekoordinaattori edustaa romaniväestöä. THL/Roosa on osallistunut Saamelaisten hyvinvointitutkimuksen sekä Opin portailla- hankkeen ohjausryhmään sekä THL MONET-ryhmän (Monikulttuurisen hyvinvoinnin asiantuntijaryhmän) toimintaan. Lisäksi hankkeen henkilöstö osallistuu THL:n yhdenvertaisuus ja osallisuus-yksikössä toimivan monikulttuurisen hyvinvoinnin toimintaan (mm. viikoittaiset palaverit). Tätä myötä lisätään palvelutoimijoiden osaamista romanikulttuurista.

Ennen kesälomia järjestimme Roosa-hankkeen työntekijöille ensimmäisen puolivuotiskauden jälkeen tiimiytymistä edistävän virkistäytymispäivän. Tällä

toimenpiteellä haluttiin edistää työ- ja toimintakykyä sekä hyvinvointia hankehenkilöstöllä, joista oli 2/5 romanitaustaisia. Halusimme parantaa henkilöstömme jaksamista hankkeessa, jossa he joutuvat usein kohtaamaan haasteita edistäessään tutkimusta, joka on vielä monelle kohdeväestön edustajalle pelottava ja epäluottamusta aiheuttava. Epäluottamus kuormittaa hankehenkilöstöä, joten heille annettiin toimikaudella työnohjausta. Olemme myös osallistuneet Tsetanes naal ja Nevo tiija-yhteistyöpalaveriin x 2 ja tuottaneet Roosa-osahankkeesta posterin.

Maksatuskaudella osallistuttiin osatoteuttajien yhteistyössä tehtävään Kohti arvoistasi- Kokemusasiantuntijakoulutuksen ja Itäkeskuksen jalkautuvan neuvontatyön suunnitteluun. Aloitimme jalkautuvat työn elokuussa 2017. Avasimme Roosan terveydenhoitajan vastaanottopisteen Itäkeskuksessa viikoittain palvelemaan alueen romaniväestöä, joiden keskuuteen Roosan hanketyöntekijä jalkautuu yhteistyössä muiden romanihankkeiden kanssa. Näin edistetään jalkautumista ja tulosten yhteiskehittelyä muiden osatoteuttajien kanssa. Roosa-vastaanotto oli saavuttanut suosiota osallistujien keskuudessa, joista monet olivat syrjäytymisvaarassa olevia sekä työelämän ulkopuolella olevia. Toiminnalla vastasimme ylisukupolvisten syrjäytymiskierteiden katkaisuun. Osallistujat olivat nuoria, työikäisiä ja useimmiten perheellisiä romaneja, joiden työllisyyden ja toimintakyvyn ja hyvinvoinnin edistäminen on Nevo Tiija-hankkeen ydinaluetta.

Roosa saavutti mediahuomiota. 2.5. Yle:n Romano Mirits-radio-ohjelmassa, jossa oli Oulun aluekoordinaattorin haastattelu Roosasta. Facebook- ja nettisivujen päivitys on ollut viikoittaista toimintaa. Romaninuorten neuvoston kanssa suunniteltiin ja käsikirjoitettiin yhteistyössä mainosvideota Roosa-tutkimukselle, jonka tuottaa nuorisotyönä Helsingin kaupungin toimintakeskus Happi. varsinaiset kuvaukset toteutetaan seuraavalla maksatuskaudella. Lisäksi elokuussa Roosan projektikoordinaattori ja aluekoordinaattori antoivat toimittajalle haastattelun, joka uutisoitiin laajasti Uutis-Suomalaisen eri maakuntalehdissä.

Muita päivittäisiä toimia olivat kenttähenkilöstön päivittäinen tuki, avustus ja ohjeistus ja lomakkeiden kirjaus ja oikeellisuuden tarkistaminen ja logistiikasta huolehtiminen sekä tutkimusvälineistön ylläpito, datan tarkistaminen, tutkimuskäyntien toteuttaminen (THL:ssä, eri kenttäpisteissä ja kotikäynneillä) ja tutkittavien tavoittelu.

Roosa on toteutunut aikataulussa, mutta tutkittavien rekrytoiminen oli ollut odotettua vaikeampaa. Syyksi arvellaan romaniyhteisössä esiintyvää tutkimusvastaisuutta. Viestintätoimia ja protokollaa tehostamalla lähdettiin vaikuttamaan asenteiden muutokseen tutkimusmyönteisemmiksi. On myös joustettu kiinteistä kenttäpisteistä ja selkeistä aluejaoista. Lisäksi regrytoitiin kenttähenkilöstöä tuntityösopimuksilla, jotta jalkauduttaisiin enenevässä määrin sinne, missä kohdeväestöä oli ja tehtäisiin tutkimuskäyntejä paikan päällä. Lisäksi hyödynnettiin eri alueiden keskeisiä yhdyshenkilöjä kohdeväestön tavoittamiseksi aiempaa tehokkaammin. Seuraavalla maksatuskaudella Roosassa tulee työskentelemään 3 uutta romanitaustaista aluekoordinaattoria eri puolella Suomea tuntityösopimuksilla. Heidät rekrytoitiin jo elokuun aikana. Elokuun aikana heille myös järjestettiin saman sisältöinen koulutus, kuin se, mikä järjestettiin aiemmin 2. maksatuskaudella tammikuussa aloittaneille. Heidän työpanoksensa vastaa hankkeeseen budjetoidun yhden koko-aikaisen aluekoordinaattorin palkkaamista, joten muutoshakemusta ei ole tarpeen tehdä. Tutkittavilta kerätään jatkuvasti palautetta itse täytettävällä nimettömällä lomakkeella. Hanketyöntekijöiden kanssa pidetään viikoittaisia palavereja ja lisäksi palautetta on saatu Nevo tiija-tiimin puitteissa.

Kohderyhmän tapaamiset 270

Kohderyhmän puhelin/some/e-mail kontaktit 650

Yhteistyötahojen tapaaminen 72

Yhteistyötahojen sähköpostikontaktit 176

Yhteistyötahojen puhelin/ some kontaktit 39

Viranomaistapaamiset 14

Viranomaisten sähköpostikontaktit 5

Opiskelemaan tulijat 0

Työllistettävät 0

Tutkimukseen osallistuneita 78

Oulun diakonissalaitos / Karola

Karola osatoteutuksen käynnistäminen

Nevo tiija -hankkeen Oulun Diakonissalaitoksen Säätiön Karola-osatoteutus aloitti toimintansa toukokuussa 2017. Hankkeeseen valittiin hanketyöntekijäksi Tanja Yrttiaho-Lindgren, joka aloitti työskentelyn hankkeessa 50 % työpanoksella toukokuussa. Kesäkuussa hankkeessa aloitti projektikoordinaattoriksi valittu Miia Länsitie, jonka työpanos kesä-syyskuussa on 50 %, minkä jälkeen projektikoordinaattorin työpanos on 20 %. Lisäksi Karola-osatoteutuksessa hankkeen työn tueksi on koottu ODL Liikuntaklinikan työntekijöistä koostuva projektiryhmä. Hanketyöntekijän keskeistä toimintaa on käytännön työskentely romaniväestön parissa, projektikoordinaattorin vastatessa hallinnollisista tehtävistä.

Hankkeen aloituskokous pidettiin 10.5.2017. Läsnä olivat Karolan projektiryhmän edustajat, sekä Oulun Diakonissalaitoksen Säätiön kirjanpitäjä. Ensimmäisen maksatuskauden toiminta on painottunut projektin aloittamiseen liittyviin toimenpiteisiin kuten projektihallintoon ja materiaaleihin perehtymiseen, toiminnan suunnitteluun, viestintämateriaalien luomiseen, sekä yhteistyöverkostojen luomiseen. Huolellisella suunnittelutyöllä on pyritty luomaan vankka pohja projektin käytännön toimenpiteiden aloittamiselle.

Kesäkuussa pidettiin Karolan käytännön toimenpiteiden aloituskokous, mihin esitettiin kutsu kolmelle paikalliselle romaniväestön edustajalle. Kokoukseen saapui yksi romani. Kokouksessa keskusteltiin romaniväestön tarpeista terveysliikuntaan ja ravitsemukseen liittyviin toimenpiteisiin, sekä sovittiin toiminnan painopistealueet. Kokouksessa nousi esiin, että tarve terveyden edistämiseen, terveysliikuntaan ja terveyttä edistävään ravitsemukseen nousee romaniyhteisön sisältä. Romaniväestöä tullaan kuulemaan myös jatkossa sekä yhteistyökokouksissa, kenttätyöskentelyssä, sekä muun muassa Mahdollisuuksien päivä romaniväestön messutapahtumassa.

2 Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Karolan hanketyöntekijä työskentelee 50 % työpanoksella myös Nevo tiijan Oulun Diakonia-ammattikorkeakoulun osatoteutuksessa. Kesäkuussa pidimme kaksi kokousta, missä sovimme osatoteutusten yhteistyöstä niin, että osatoteutusten toiminnot tukevat toisiaan. Yhteistyön tavoitteena on, että hanketyöntekijän työpanos saadaan hyödynnettyä paremmin ja kohderyhmälle suunnatut hanketoimenpiteet ovat mielekkäitä ja toisiaan tukevia. Oulun alueella yhteistyökumppanina on lisäksi muun muassa aluehallintovirasto.

Karola osatoteutus esiteltiin Mahdollisuuksien päivä koulutus- ja työllisyysmessut kokouksessa, missä paikalla oli romanitoimijoita niin Oulun alueelta kuin muualta Suomesta. Hanke-esittelyn yhteydessä esitettiin toive yhteistyön kehittämisestä Oulun kaupungin edustajalle ja aluehallintoviraston edustajalle. Kokouksessa sovittiin, että Karola järjestää työpaja tyyppisen terveystieteen Mahdollisuuksien päivä messutapahtumaan.

Karolassa tehdään tiivistä yhteistyötä Nevo tiijan THL:n Roosa osatoteutuksen kanssa. Karolan ja Roosan yhteistyöstä on pidetty kokoukset toukokuussa ja elokuussa. Roosa tutkimuksen tuloksia pyritään hyödyntämään Karolan toimenpiteiden kohdentamisessa syksyllä 2017, kun alustavia tuloksia Roosa aineistosta liikunnan ja ravitsemuksen osalta on käytössä. Karolassa pyritään tukemaan Roosa hankkeen tutkittavien rekrytointia Oulun alueella.

4 Viestintä

Hanketyöntekijä on tiedottanut hankkeesta romaniyhteisöissä ja tiedotusta jatketaan koko hankkeen ajan. Kohderyhmälle suunnattua tiedotusta toteutetaan Oulun romanien tiedotuskanava -nimisessä facebook-ryhmässä, jota hallinnoi hanketyöntekijä. Facebook-sivulla tapahtuu myös muuta Oulun alueen romaneiden tiedotusta, joten hankkeen tiedotuksen odotetaan saavuttavan sitä kautta kohderyhmän. Hankkeelle on perustettu internet-sivu ODL:n sivujen yhteyteen. Hankkeesta on tiedotettu lisäksi muun muassa ODL:n henkilökuntaa, sekä Oulun kaupungin perusterveydenhuollon esimiehiä ja terveydenhoitajia. Jatkossa tiedotusta

tulee tapahtumaan myös muun muassa ODL Liikuntaklinikan uutiskirjeen ja lehdistön kautta.

5 Toiminnan arviointi

Kesäaikana käytännön toiminnan käynnistämisen haasteena on ollut romaniväestön tavoitettavuus. Ensimmäisellä maksatuskaudella emme tavoittaneet ja sitä kautta pystyneet kuulemaan romaneja niin laajasti kuin olisimme toivoneet. Romaniväestön rekrytoimiseen mukaan hanketoimenpiteisiin tulee kulumaan aikaa enemmän kuin hanketta suunniteltaessa on osattu arvioida. Karolan työaikaresurssien ollessa pienet ja kohderyhmän rekrytoinnin ollessa aikaa vievää, hanketoimia pyritään suuntaamaan paikkoihin, missä romaniväestö jo valmiiksi viettää aikaansa, kuten seurakunnan tapahtumiin, kerhoihin ja leireille. Sosiaalista mediaa pyritään myös hyödyntämään aiempaa enemmän tiedotuksessa.

Nevo tiija hankkeen osatoteuttajat ja henkilöstö tekivät itsearviointin hanketoiminnastaan elokuun lopussa. Karola osatoteutuksessa on erityisen hyvin huomioitu romaniväestön hyvinvointi ja työ- ja toimintakyvyn lisääminen. Romaniväestön työllistymismahdollisuuksien parantuminen Karola osatoteutuksessa tapahtuu välillisesti terveyden- ja hyvinvoinnin parantumisen kautta. Karolan toimenpidesuunnittelussa on huomioitu romanien osallisuus toimenpiteiden ollessa vahvasti osallistavia. Romaniväestön yhdenvertaisuus hankkeessa huomioidaan edistämällä romaniväestön liikunta- ja terveystalveluiden saatavuutta.

Ensimmäisellä maksatuskaudella hankkeen kulut ovat muodostuneet pääosin henkilöstökuluista toiminnan ollessa vahvasti suunnittelutyöhön painottuvaa.

6 Kontaktien määrä

Kohderyhmän tapaamiset 10

Kohderyhmän puhelin/some kontaktit 17

Yhteistyötahojen tapaaminen 8

Yhteistyötahojen sähköpostikontaktit 17

Yhteistyötahojen puhelin/ some kontaktit 9

Viranomaistapaamiset 3

Viranomaisten sähköpostikontaktit 2

Vantaan kaupunki / työllisyyspalvelu

Vantaan osatoteutus pääsi käynnistymään, kevään ja kesän aikana työntekijät tutustuivat Vantaalla sijaitseviin erilaisiin valmennustaloihin ja näiden tarjontaan. Verkostoitumistapaamisissa esiteltiin Nevo tiija -hanketta ja suunniteltu yhteistyötoimintoja.

Kesäkuussa toteutettiin yritysvierailu Fazerille. Esittelykierros räätälöitiin työllistymisen näkökulmasta. Työntekijät ovat jalkautuneet vahvasti erilaisiin toimintoihin, jonka tarkoituksena on ollut kasvattaa asiakaskuntaamme ja lisätä tietoisuutta toiminnastamme paikallisten romaneiden parissa.

Yhdessä projektipäällikön kanssa aloitettiin hankemuutossuunnitelma, jossa hyödynnettäisiin käyttämättömät palkkamäärärahat kolmannen työntekijän palkkaamiseksi Vantaan osatoteutukseen. Prosessi on vielä kesken.

Kohderyhmän tapaamiset 40

Kohderyhmän puhelin/some/e-mail kontaktit 60

Yhteistyötahojen tapaaminen 28

Viranomaistapaamiset 0

Opiskelemaan lähteneet 1

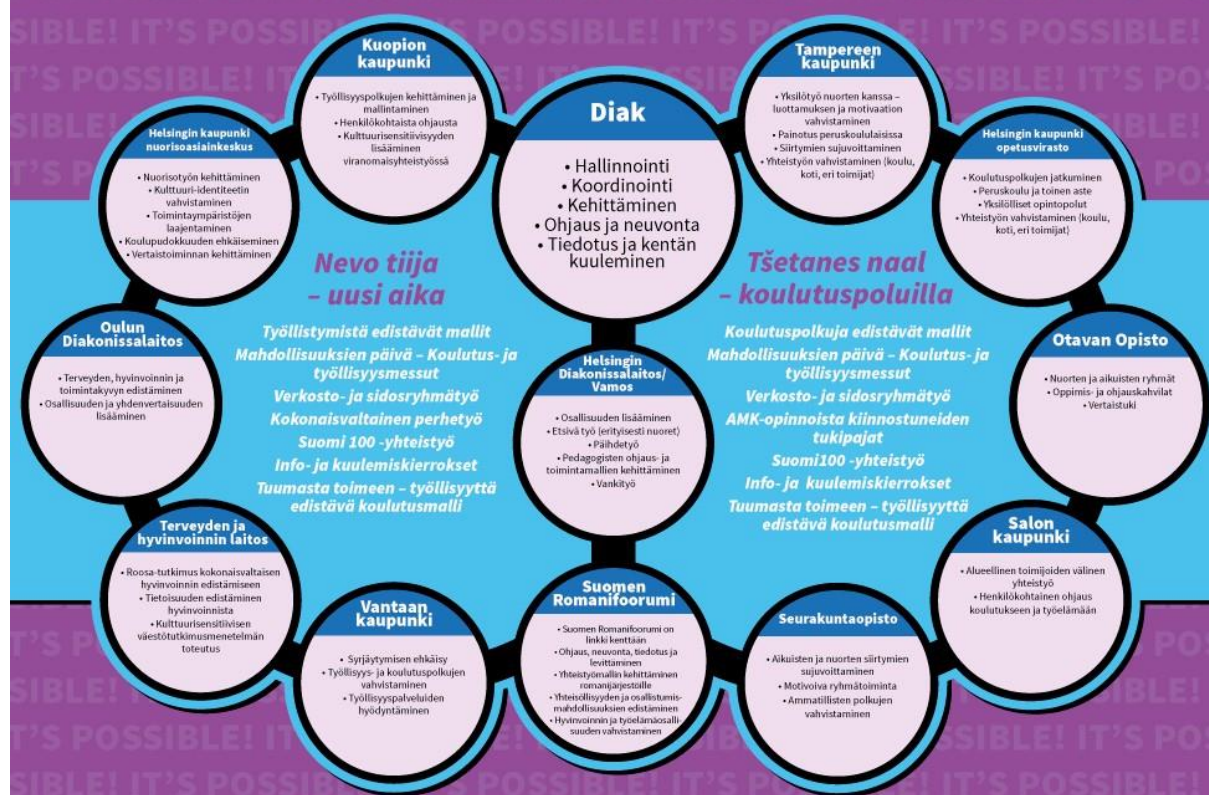
Työllistettävät/työkokeilu 4

LIITE 1: Konsortiobanderolli

USKALLA – IT'S POSSIBLE!

Valtakunnalliset romanihankkeet *Nevo tiija* ja *Tšetanes naal* tukevat romanien koulutusmahdollisuuksia ja työllistymistä sekä edistävät osallisuutta, hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta.

Mukana on kuntia, kaupunkia, oppilaitoksia ja järjestöjä eri puolilta Suomea. Diakonia-ammattikorkeakoulu koordinoi toimintaa.

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Opetus- ja
kulttuuriministeriö

Liite 2: Romanityön kehittäminen

EHDOTUS ROMANITYÖN KEHITTÄMISEKSI HELSINGIN KAUPUNGIN KULTTUURIN JA VAPAA-AJAN SEKÄ KASVATUKSEN JA KOULUTUKSEN TOIMIALALLA

Esitys:

Tämä esitys käsittelee romanilasten ja nuorten parissa tehtävän työn kehittämistä uudenlaisen, organisaatorajat ylittävän mallin ja moniammatillisen työotteen avulla. Ehdotuksen mukaisesti nuorisosiainkeskuksen (KUVA) ja kasvatuksen ja koulutuksen toimialan yhteistyötä tiivistettäisiin siten, että eri toimialoilla toimivat työntekijät muodostaisivat romanityöhön erikoistuneen työparin. Työparin päämääränä olisi koko kaupungin kattavan romanityön vaikuttavuuden ja tarkoituksenmukaisuuden lisääminen kehittämällä alueellista työtä lasten ja nuorten sekä heidän huoltajiensa kanssa.

Mallissa perusopetuksen ja toisen asteen oppilaitosten parissa työskentelevä kouluohjaaja sekä nuorisosiainkeskuksen nuorisohjaaja keskittyvät tiivistä yhteistyötä tehden nuorten kasvun ja oppimisen myönteisen kehityksen tukemiseen. Nuorten kasvu- ja oppimisympäristöjen laaja-alaisuuden huomioiva, kentän tapahtumiin aktiivisesti reagoiva jalkautuva ja liikkuva työote mahdollistaa myös yleisimpien romanioppilaita koskettavien ongelmatilanteiden ennaltaehkäisyn parhaalla mahdollisella tavalla.

Uusi orientoituminen romanityöhön sekä uudet tehtäväkuvaukset vaativat romanityön uudelleenmuokkausta ja mahdollisesti uusien vakanssien luomista tai vähintäänkin vanhojen vakanssien toimintamallien perinpohjaista uudistamista. Ehdotuksessa romanityötä tekevä työparijärjestelmä sidottaisiin organisatorisesti kasvatuksen ja koulutuksen toimialan alaisuudessa työskentelevään *Monikieliset*

ohjaajat -tiimiin¹. Rakennemuokausehdotus perustuu romanityön kehittämishankkeesta saatuihin kenttätökokemuksiin sekä kaupungin yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa korostavaan toimintalinjaan ja strategiaan, ja noudattaa yhdenvertaisuuslakia, nuorisolakia sekä osallisuutta korostavaa ihmisoikeustematiikkaa.

Ehdotuksen tarkempi kuvaus ja muutostarpeen syyt

Romaninuoret tarvitsevat sosiaalisen osallisuuden tukea jo peruskoulun alaluokilta asti, ja nuoren yksilöllisen elämäntilanteen ja perheolosuhteet huomioon ottavan aktiivisen ohjauksen tarve kasvaa erityisesti tultaessa varhaisnuoruuteen ja opintojen nivelvaiheeseen. Perinteiset yhden koulun tai nuorisotalon puitteisiin rajoittuvat nuorisotyölliset toimenpiteet eivät ole toimivia ratkaisuja romaninuorten kohdalla, vaan työmenetelmiä tulee kehittää kulttuuritietoisesti; romaninuorten kohdalla tulee huomioida nuoren oma yhteisö, joka ohjaa romaninuorten käyttäytymistä ja tottumuksia voimakkaasti.

Romanilasten koulukäynnin sujuvuudessa ja peruskoulun loppuun saattamisessa on edelleen suuria haasteita. Koulutukseen liittyvät ongelmat kulminoituvat erityisesti Helsingin alueella, koska Helsinkiin muuttaa säännöllisesti eri puolilta Suomea romaniperheitä, joilla ei ole täällä yhteiskunnallista sitoutumista ja aktiivista kansalaisuutta tukevia yhteisöllisiä siteitä. Opetushallituksen^{2 3} julkaisemista tutkimuksista tiedetään, että koko Suomessa noin 15-20 % 9. luokan päättävistä romaninuorista jää ilman peruskoulun päättötodistusta, kun kaikista oppilaista vastaava osuus on ~1 %. Vuosina 2009 ja 2016 Helsingin opetusvirastossa tehtyjen kartoitusten perusteella voidaan sanoa, että päättötodistusta vaille jäävien romaninuorten osuus on Helsingissä selvästi valtakunnallista suurempi. Joka vuosi arviolta jopa 5-10

¹ [Monikieliset ohjaajat peruskouluissa](#). Projektipäällikkö Virve Pirttikoski (virve.pirttikoski(at)hel.fi, puh. 09 310 83224)

² Rajala Susanna, Salonen Minna, Blomerus Satu & Nissilä Leena (2011): *Romanioppilaiden perusopetuksen tilannekatsaus 2010–2011*. Opetushallitus 2011:26.

³ Rajala Susanna & Blomerus Satu (2015): *Katsaus aikuisten romanien koulutustaustoihin*. Opetushallitus, raportit ja selvitykset 2015:8.

prosenttia kaikista helsinkiläisistä romanioppilaista jättää peruskoulun kesken, noin puolella oppilaista on tavanomaista enemmän poissaoloja ja niistä johtuvia oppimisen vaikeuksia, ja peruskoulunsa päättävistä nuorista vain osa jatkaa suoraan toisen asteen opintojen pariin.

Kansainväliset vähemmistöjen asemaa ja kansalaisten oikeuksien toteutumista seuraavat valvontaelimet ovat Suomelle antamissaan suosituksissa kiinnittäneet toistuvasti huomiota romanilasten suhteettoman suureen osuuteen erityisopetuksessa (Ihmisoikeusliitto 2009, 65⁴). Kehittämiprojektissa kerätyn tiedon myötä tiedetään, että erityisesti Helsingissä erityisopetuksen piirissä olevien romanilasten osuus on huomattava: vuonna 2016 selvästi yli puolet peruskoulujen romanioppilaista sai erityistä tukea tai opiskeli eriytetysti. Tilanteen haastavuutta lisää se, että romanioppilaiden vanhemmat eivät yleensä itse hae koulun tukipalveluita tai tunne tarjolla olevia oppimisen tuen käytäntöjä. Kehittämiprojektissa (Nevo Tiija, Tsetanes Naal) onkin henkilökohtaisesti avustettu romaniperheitä siirtymävaiheissa sekä kouluissa ilmenneissä ongelmatilanteissa ja pyritty näin takaamaan eri tahojen välisen kommunikaation onnistuminen. Kaiken todennäköisyyden mukaan tällaiselle oppilaitosten toiminnan tavanomaiset puitteet ja työroolit ylittävälle työlle olisi kentällä voimakas tarve myös jatkossa.

Toistaiseksi ainoastaan maahanmuuttajataustaisten nuorten ja perheiden kanssa työskentelevä, erilaisista kulttuuritaustoista tulevista työntekijöistä koostuva *Monikieliset ohjaajat* –tiimi, joka tukee nuoria tarjoamalla tehostettua ohjausta jatko-opintoihin hakeutumiseen ja osallistaa perheitä esimerkiksi vertaisryhmätapaamisten ja kulttuuriryhmien erityispiirteet huomioivien perehdytysten avulla, tarjoaa erinomaiset puitteet myös romanitaustaisten oppilaiden oppimisen, kasvun ja jatko-opiskelun olosuhteiden kohentamiseen. Mahdollisuudet nuorten sekä perheiden mielekkääseen tavoittamiseen ja Helsingin

⁴ Aaltonen Milla, Joronen Mikko & Villa Susan (2009): *Syrjintä Suomessa 2008*. Helsinki: Ihmisoikeusliitto.

perusopetuksen uuden opetussuunnitelman peräänkuuluttaman inklusion periaatteen⁵ toteuttamiseen käytännössä romanilasten ja –nuorten kohdalla olisivat tässä mallissa hyvät - etenkin mikäli ohjaus- ja vertaistoiminnan kehittämistä koordinoitaisiin rakenteellisesti yhdistettynä nuorisoasiainkeskuksen romanityöhön.

Kehittämiprojektin aikana on myös huomattu, että Helsinki on alueellisesti voimakkaasti jakautunut eri perheiden kesken ja yhteistyön synnyttäminen alueiden välille on osoittautunut vaikeaksi. Toisin kuin saatetaan olettaa, romanien keskinäinen yhteistyöhalukkuus ei ulotu kaikissa tapauksissa oman perhekunnan ulkopuolelle. Tämä hankaloittaa romanityön toteuttamista käytännössä: mikäli yhdellä alueella järjestetään romaninuurille kohdennettua toimintaa, eivät toisella puolella kaupungia asuvat nuoret välttämättä koe voivansa siihen osallistua. Ei kuitenkaan ole mahdollista järjestää eri puolilla Helsinkiä monia erilaisia koulunkäyntiä, harrastamista tai osallisuutta tukevia toimenpiteitä, koska romanilasten ja -nuorten koulu- ja aluekohtainen lukumäärä jää vähäiseksi.

Monet romanilapset ja heidän huoltajansa kokevat turvattomaksi ja vieraiksi ne instituutiot, sosiaaliset tilanteet ja tilat, joissa ei ole mukana romanitauksia henkilöitä. Tällä hetkellä nuorisoasiainkeskuksen romanityö on nuorisotaloon sidottu - tämä tarkoittaa, että se ei ole kaikkien romanilasten ja nuorten saavutettavissa sekä yllämainituista kulttuurisista syistä johtuen että kaupungin sisäisten välimatkojen takia. Siksi rakennemuokausehdotuksen keskiössä on liikkuva ja jalkautuva moniammatillinen romanityö, jonka lähestymistapa on perhekeskeinen, ja jossa yhdistyy sekä kouluympäristössä tehtävä työ että vapaa-ajalla ja perheiden kanssa tehtävä työ.

⁵ ks. Helsingin opetussuunnitelma (3.1, Perusopetuksen tehtävä):

”Helsingin peruskoulut edistävät toiminnassaan tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opetus- ja kasvatustyössä noudatetaan inklusion periaatetta: koulun toiminta on esteetöntä ja se mahdollistaa kaikkien oppilaiden hyvän oppimisen.

Perusopetuksen kulttuuritehtävää kouluissa toteutetaan edistämällä monipuolista kulttuurista osaamista ja tukemalla oppilaita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa.”

Nuorisotoimen periaatteisiin kuuluu nuorten yhdenvertaisen osallisuuden vahvistaminen. Romaninuoret jäävät usein osallisuuden ulkopuolelle erinäistä syistä jo varhaisnuoruudessa. Helsingissä on toistuvasti huomattu, että romaninuorten kokemuksellinen toimintaympäristö ja sitä kautta erilaisten toimintatapojen ja –mallien hallitseminen on rajatumpaa kuin pääväestön nuorten kohdalla⁶. Tämän vuoksi on tärkeää, että romaninuorelle syntyy kokemuksia myös totutun ympäristön ulkopuolelta. Nuorisoasiainkeskus kuntatoimijana on elin- ja toimintapiirin laajentamisessa olennaisessa asemassa.

Nuoruusiässä tehdyt toimenpiteet romaninuorten osallisuuden parantamiseksi tukevat myös nuorten työelämävalmiuksia ja lopulta työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Osa prosessia on näin ollen mahdollisuushorisontin laajentaminen. Osallisuus–näkökulma korostaa romani(nuort)en asemointia aktiivisina toimijoina, ei ainoastaan palvelujärjestelmien asiakkaina ja käyttäjinä. Tässä prosessissa on huomioitava myös nuoren perhe. Vanhemmilla ei välttämättä ole taitoa ja kokemusta tukea lasta koulunkäynnissä tai muutenkaan aktiiviseen kuntalaisuuteen oppimisen polulla. Tämän vuoksi työparityöskentely - jossa yhdistyy sekä koulumaailma että nuoren muu sosiaalinen maailma ja näiden tukeminen - on ensiarvoisen tärkeää.

On tärkeää tukea romaninuorten kulttuuri-identiteetin kehittymistä siten, että mahdollistetaan nuorten pärjääminen suomalaisessa yhteiskunnassa. Tämä tarkoittaa kulttuurisensitiivistä ja yhdenvertaista lähestymis- ja toimintatapaa. Siksi ehdotuksen tärkeä piirre on, että romanilasten kanssa työskentelevä työpari, tai ainakin toinen heistä, olisi romanitaustainen.

Nuoret aikuiset

⁶ Kairimo, Katri (2013): *Romaninuorisotyötä kehittämässä: Bikva -menetelmän sovellus Helsingin kaupungin nuori-soasiainkeskuksessa*. Opinnäytetyö. Laurea Ammattikorkeakoulu. < <http://theseus.fi/handle/10024/67899> >

Ehdotus painottaa voimakkaasti peruskouluikään liittyvän toiminnan uudelleen organisoimista, mutta ei rajoitu siihen. Kehittämishankkeissa on muodostettu tiivis yhteistyö romanijärjestöjen ja kuntasektorin välille. Yhteistyön puitteissa olemme syksyllä 2017 käynnistämässä Romani Klubin myös Itäkeskukseen. Toive romanityön levittäytymisestä kaupungin eri alueille on tullut eri romanitoimijoilta ja kentältä. Työparityöskentelyyn nivelletty perhetyö mahdollistaa myös aluekohtaisten tarpeiden tunnistamisen ja nuoriso-ohjaajan ajatellaan tässä mallissa olevan osa romanityön alueellista kehittämistä, esim. olemalla mukana ”romani klubien” organisoimisessa eri nuorisoasiainkeskuksen toimipisteissä/nuorisotaloilla. Nuoriso-ohjaajan ammattitaito romanasioissa tulee näin ollen hyödyttämään aikaisempaa laajemmin nuorisotyötä.

Marko Stenroos
Nuorisoasiainkeskus
marko.stenroos@hel.fi
09 31089013

Miikka Piironen
Opetusvirasto
miikka.piironen@hel.fi
09 310 82960

Liite 3: Koulutuksen mainos

NUOREN ROMANIN KOHTAAMINEN VIRANOMAISTYÖSSÄ PÄÄKAUPUNKISEUDULLA

Ongelmien tunnistaminen, puheeksi ottaminen ja varhainen puuttuminen

Koulutuksessa tuodaan sosiaalipalvelut ja romaniväestö esiin samalle viivalle ja kasvokkain tapahtuvaan dialogiin, jonka avulla on mahdollista käsitellä asiakaskohtaamisten solmukohtia avoimesti ja ongelmia peittelemättä.

Paikka: Kallion virastotalon neuvotteluhuone 3. Osoite: Toinen linja 4 A, 3. kerros, 00530 Helsinki
Kumpaankin koulutukseen mahtuu 30 henkeä.

Koulutus 1 7.11.2017 kello 12–16

Koulutuksen sisältö: Koulutuksessa perehdytään romanilasten ja -nuorten kohtaamiseen viranomaistyössä ja etsitään käytännön työkaluja varhaiseen puuttumiseen. Tulokulma on ennakoivassa työssä.

Koulutuksen kohderyhmänä ovat pääkaupunkiseudun koulujen kuraattorit, koulupsykologit, erityisopettajat, nuorten kanssa työskentelevät nuori-ohjaajat sekä muut varhaisen puuttumisen työtä tekevät.

Ilmoittaudu osoitteessa:
<https://www.webropolsurveys.com/S/A2F70554271244A8.par>

Koulutus 2 16.11.2017 kello 12–16

Koulutuksen sisältö: Koulutuksen kohderyhmänä ovat pääkaupunkiseudun kriisityöntekijät ja järjestys- ja turvallisuustyöntekijät, lastensuojelu, sosiaalipäivystys, poliisi, järjestyksenvalvojat ja vartijat. Tulokulma on varhainen puuttuminen.

Ilmoittautumiseen:
<https://www.webropolsurveys.com/S/765C399C330349A1.par>

Yhteistyössä:

Vantaa
Vanda

ESPOO
ESBO

Diak

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Helsingin kaupunki ja Romanifoorumi ry ovat osatoteuttajana Diakonia-ammattikorkeakoulun hallinnoimassa Nevo tiija ja Tšetanes naal -romanihankkeissa

Liite 4: Videoclippi tapahtumasta

http://www.ristinvoitto.fi/ristin_voitto/rv-tv/rv-uutiset_juhannuskonferenssi_2262017_romanit/